

INDHOLD

HÆNG I, HOLD UD, HOLD FAST
- et ord fra redaktøren

ET ORD FRA
BESTYRELSEN

KOSTSKOLERNE
KASTET UNDER
BUSSEN

DEBATTEN

TEMAMØDER FOR
BESTYRELSER

KORT NYT

KALENDER

Hæng i, hold ud, hold fast

Vi savner jer! Vi savner at mødes *live* - til arrangementer i sammenslutningen og ude på skolerne; mødes fysisk om den hverdag og det liv der gør skolen - i al dens fuldkomne (u)fuldkommenhed. I alt for lang tid har alt for mange kun kunne møde og have adgang til en afgrænset del af skolen: *Retningslinjeskolen*.

Det smitter, som i, smitter af, når vi er sammen - sammen i og sammen om skolen. Det er smittende at spille musik med hinanden og for hinanden; at lave projekter på tværs af klasser; at spise sammen, at tage på lejr tur, at vælte rundt, hulter til bulter uden at vide eller tænke over, hvad der er oppe eller nede. Det er smittende at sidde i klassen og have dansk og matematik, og diskutere og fornemme på Antons små spjæt med fødderne, at grænsen er nået - eller festen lige er begyndt.

Et år med corona og skolen er blevet et sted, hvor vi skal holde afstand for ikke at smitte eller blive smittet. Hvis ikke vi holder hovedet koldt og hjertet varmt bliver de nye symbolske grænsedragningsmarkør i skolen, afstandsholden, (hånd)hygiejne og et rent coronapas. For selvom corona nogle steder også har givet anledning til åndehuller og til at (gen)opdage nye praksisser, så har den helt afgørende også indført et nyt blik på barnet - og på skolen. Børn landet over laver regnbuer med teksten, *det bliver godt igen*, og det gør det, men ikke uden videre. Det vil (også)

kræve en stor indsats fra og på skolerne. For skolen er ikke et quick fix. Den er ikke noget man bare går ind og ud af. Den er ikke et knips med fingrene og en færdig manual, der, vupti, sikrer det enkelte barn succes og evig lykke. Den er et perspektiv på samtalen om det at være menneske. En bred og lang horisont, med indfald og udfald. Den er læring og mestring, men netop også *Antons små spjæt med fødderne* og *hulter til bulter*. Den er for livet. For den enkeltes liv og for samfundets liv.

Er vi under corona blevet bekræftet i noget vi allerede godt vidste, så er det, at alt det der går for sig i skolen, ikke kan reduceres til blot og bar servicering af det enkelte barns læring. Der er meget mere på gang og på spil: dannelse og opdragelse, ansvarlighed og fællesskab, debat og kritisk stillingtagen, udsyn og åbenhed, m.m.m.

Det har ikke været let at lave *retningslinjeskole*, men påkrævet. I takt med at skolerne og samfundet genåbner forestår et pædagogisk og politisk arbejde, så I igen kan lave en skole og en undervisning på jeres præmisser; hvor det er jer, der sætter rammen for den samtale om barnet og samfundet, som skolen i bund og grund er et bud på.

Den samtale har med pædagogik at gøre og må aldrig forstumme - og slet ikke nu, hvor vores hverdag og verden er blevet rystet.

Sune Jon Hansen

Et ord fra Bestyrelsen

Fredag den 16. april afholdt vi Repræsentantskabsmøde i Lilleskolernes Sammenslutning. Virtuelt ligesom sidste år, men som selvstændig skoleforening. Det var både stort og glædeligt, at vi, knap et år efter den store beslutning vi sammen traf om igen at blive en selvstændig skoleforening, kunne byde velkommen til årets repræsentantskab. I egne lokaler, med et fuldt besat sekretariat og en økonomisk ramme for foreningens fremtid, der sikrer både drift og udvikling af foreningen.

Vi ville selvfølgelig allerhelst have kunne mødes *live*, men tiden er, som I alle ved, desværre endnu ikke til det. Den tid kommer. Den tid SKAL komme. For vi har brug for at mødes. På skolerne, i foreningslivet, i byen, i teatret og biografen, på museerne og til koncerter. Corona er anti-social og det har ramt os alle; som mennesker, som skoler, som samfund.

Vi glæder os til at se jer, sådan 'rigtigt'. Og samtidig glæder vi os også over, at vi kunne samle knap 60 deltagere til årets online repræsentantskab. Det var og er stærkt og giver os et godt afsæt for det videre arbejde med opbygningen og udviklingen af Lilleskolernes Sammenslutning.

Vi havde i år besluttet at afholde beretningen i tre dele, hver med deres *taler*. Marie Ludvigsen, konstitueret formand, indledte og afsluttede

beretningen og derimellem berettede Konrad Kriescher, næstformand, om det sidste års konkretisering af LS, og siden kom Nicolai Lange til og fortalte om bestyrelsens arbejde med foreningens arbejde med *Hjerteblod*.

Og særligt dette, *hjerterblodet*, fik nogle kommentarer med, da beretningen blev overdraget til repræsentantskabet. Dem var og er vi glade for, for vores arbejde med *hjerterblod* er netop en invitation til en fælles diskussion og samtale om, hvad det er for fællesskab vi lilleskoler har med hinanden. Hvor er det vi kommer fra, fra hvilke ståsted aktualiserer og kvalificerer vi vores pædagogiske blikke og kritik, og hvordan kan vi som forening og bestyrelse udtale os klart og skarpt på lilleskolernes vegne?

Nu hvor vores sekretariat og økonomien er kommet på plads er dét et arbejde, vi for alvor kan give opmærksomhed, så vi kan sikre ilt og tid til at holde gang i debat og kritisk stillingtagen indadtil i vores arbejde med at lave lilleskole, og således at vi udadtil kan have så megen enighed og analytisk saft og kraft, at vi kan sætte aftryk på den skolepolitiske dagsorden og udtale os om emner, der er vigtige for os.

I det kommende år vil vi invitere til tre møder og samlinger, hvor vi

sammen skal forsøge at slibe kniven i forhold til *Lilleskolernes* ståsted:

- Ultimo august/primo september
- Regionsmøderne i november
- Lederinternatet i februar (2022)

Vi håber at se mange af jer til disse møder. Det er jo netop i tæt dialog og kontakt med jer, at vi bliver klædt på til at være skolenære og relevante – og kan tage hånd om alle de spørgsmål der kommer og hvordan vi i Lilleskolernes Sammenslutning spørger tilbage.

I kan læse hele referatet samt vores mundtlige beretning på vores hjemmeside.

Et stort tillykke skal i øvrigt lyde til Astrid Hestbech (Holbæk Lilleskole),

Rikke Dyrmosé (Roskilde Lilleskole) og Kira Lintrup Jensen (Friskolen Østerlars) der er nye i bestyrelsen.

Vi ser frem til sammen, i bestyrelsen og i tæt dialog med jer alle, at fortsætte arbejdet med og udviklingen af et Lilleskolernes Sammenslutning der kan fortsætte og udvikle det fokus på pædagogikken som de seneste år har kendetegnet foreningen; et Lilleskolernes Sammenslutning der kæmper lilleskolernes sag(er), og er tæt på skolerne og det lilleskololiv, de danner ramme for.

*Mange hilsner
Bestyrelsen
Lilleskolernes Sammenslutning*

Kostskolerne kastet under bussen

Der har de seneste uger, i kølvandet på en podcast fra DR der afdækker de ulykkelige forhold på Havregårdens fri- og kostskole, været blæst om friskoler med kostafdeling. Afdækningen og kritikken af Havregårdens fri- og kostskole har været omfattende og peget på en lang række af forhold; forhold som har med tilsynet, visiteringen af børn, økonomi, den daglige ledelse, mv. at gøre. Der er tale om en på alle måder helt ekstraordinær og ulykkelig sag, som desværre nu gøres til afsæt og genstand for et angreb fra Undervisningsministeren på hele skoleformen. I sidste uge annoncerede

Pernille Rosenkrantz-Theil således, at kostskolerne over én kam fremover kun må have otte anbragte børn. Og i samme moment gentog hun, hvad hun også formulerede på et samråd inden jul sidste år, at de frie grundskoler ikke er beregnet til at have anbragte børn, og at de heller ikke har kompetencerne til det.

Vi er langt fra enig med ministeren i, at der skal sættes begrænsning på antallet af anbragte pr. kostskole. Det er slet ikke den slags restriktioner, der vil kunne afhjælpe de problemer, der ex. er opstået på Havregården. På kostskolerne er det

netop skoledelen, der gør forskellen; det er de stabile rammer om en hverdag med skole, undervisning, fællesskab, nærvær - for børn, der er for dårlige til at gå i en almindelig skole, men som samtidig vil have mere gavn af at være på en kostskole end på et behandlingshjem/opholdssted. Det er netop disse elever kostskolerne har specialiseret sig i og som de har årelange traditioner for at arbejde med.

Mette Laustsen, seniorforsker hos VIVE, lavede en mindre forundersøgelse forud for en større rapport om Kostskolerne (VIVE, 2019). Her undersøgte hun baggrundskarakteristika for 11-årige, der enten var eller ville blive anbragt. Og unge på kostskoler ligner baggrundsmæssigt ikke unge på døgninstitutioner og opholdssteder, hvilket er en af de vigtige pointer her. Unge på kostskoler er nogen, der egentligt godt kunne komme i familiepleje, men fordi det er svært for teenagere pludseligt at skulle rumme en ny familie, så er kostskoler et godt alternativ.

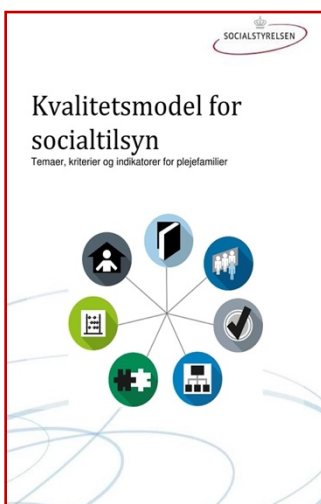
Det er hovedsageligt unge, der ikke har de store problemstillinger selv, så derfor kan de godt fungere i en kostskolesammenhæng, også når der er mange samlet på et sted. En kostskole er først og fremmest en skole med gode, faste rammer, og derefter er det et sted, hvor der kan tages hånd om de unges udfordringer med ex. autisme, adhd, angst, eller manglende sociale kompetencer.

Det er ikke et sted, der skal ændre nogens kriminelle løbebane eller få nogen ud af misbrug.

Det ville ministeren også vide, hvis hun havde orienteret sig i kostskolernes historie og aktuelle arbejde. Hun kunne fx have deltaget i det møde vi i Lilleskolernes Sammenslutning, sammen med Privatskolerne, havde arrangeret for uddannelsesordførerne i sidste uge (mandag den 19. april). Her præsenterede ledere fra kostskolerne på fornem vis, hvad det er for elever de har på skolerne - og hvordan det netop er skolen der gør forskellen.

Der er oplagt og åbenlyst nogle udfordringer både i forhold til de mange tilsyn som skoleformen er udsat for og presset fra kommunerne ift. visitationen af børn til skolerne. Det er derfor helt oplagt at styrke tilsynet og ikke mindst samspillet mellem de forskellige tilsyn som kostskolerne er underlagt. Tilsynene skal kende til og være præcise ift. hvad det er for vilkår skolerne arbejder under. Og ligeledes skal kommunerne være helt skarpe på, hvordan de sikrer sig, at de visiterer på det rette grundlag, til de rette steder.

Det er svært ikke at se ministerens udtalelser og forslag som andet og mere end en del af et mere generelt politisk korstog mod de frie skoler. Og med den helt urimelige konsekvens, at børn, familier, ansatte og ledere bringes i en situation, hvor de ikke ved om de er købt eller solgt.

DEBATTEN

Af Morten May, skoleleder, Byens Skole

Også dette års repræsentantskabsmøde i Lilleskolerne var en oplevelse. Af både den gode og den dårlige slags. Det gode er, at uanset hvad man kan mene om, at vi igen er en selvstændig forening, så er det glædeligt, at sekretariatet er kommet i gang, og løfter opgaven til alles tilfredshed. Det skal de have ros for.

Det, der ikke skal have ros, var bestyrelsens oplæg til arbejdet med vores formål. Vi skal nu til at arbejde med vores hjerteblood. Jeg ved ikke helt hvad det er, eller hvilket sprog jeg tale om det i. Jeg forstår, det er nok er noget, der er vigtigt, men det med hjertet siger mig, at det skal føles godt. Og hjertebloodsmetaforen bliver vel også brugt for at slippe for at tale i et forpligtende fagsprog? I de år jeg har været i Lilleskoleverdenen, har fraværet af fagsprog været slående i kollegiale sammenhænge, og det er tankevækkende i en skoleforening, som netop forsøger at manifestere sig ved at komme med pædagogikken forrest, og ikke en gammel mand med skæg.

Jeg tror det skyldes, at det at være pædagogisk ofte bliver forstået, som det at være god til at få børn til et eller andet i en given situation. Men at tænke pædagogik er noget helt andet, for det er at skabe en distance til det man foretager sig, så man dels kan vurdere, om det nu også er så godt at lære børnene det man lærer dem, dels om man gør det på den rigtige måde.

Det kræver et etableret begrebsapparat og ikke følelser. At lade sig lede af, at noget føles godt, er en katastrofal glidebane. Lilleskolernes opståen og reformpædagogikken var lige præcis et opgør med, at lade mennesker drives af en følelse. Alt for meget, der kan føles rigtig dejligt, af rigtig mange, kan være forfærdelig forkert. Det var det man ville lære ungdommen efter 2. verdenskrig.

Det er tankevækkende, at en skoleforening, der faktisk har etableret sig på et begrebsliggjort teoretisk pædagogisk grundlag, har så stærk en aversion mod at arbejde med dette. I stedet taler vi om historiske personer fra egne rækker, og altså om deres praksis og deres skoler. Vi er med andre ord ved at udpege vore egne patriarker, som vi dyrker som sandhedsbudbringere.

Vi er også her ved at ende i vores egen modsætning, ligesom jeg har påpeget det er sket i forhold til at indtage den kritiske position, som Lene Tanggaard og andre har formuleret. Med den helt afgørende positive forskel, at Lene Tanggaards kritik er velargumenteret.

Hjertebloods-oplægget var dybest set en følelsesladet sentimental omgang ingenting, hvor det eneste budskab er, at konkurrencestats tænkningen er synd for børn. En ting er sikkert: Der er altid noget, der er synd for børn. Uanset hensigten findes den tvangsfrie pædagogik ikke. Lilleskolerne er ikke og skal ikke defineres som summen eller fællesmængden af vores praksis. Det må forventes, at bestyrelsen påtager sig opgaven og ansvaret for at løfte opgaven og arven i lilleskolerne og aktualiserer den magtkritiske pædagogik. Og så kan mange praksisser blomstre som markens vilde blomster.

Temamøder for bestyrelser

Ved indgangen til 2021 lancerede vi i Lilleskolernes Sammenslutning en temamøderække for skolernes bestyrelse. Ledelses- og bestyrelsesrollen på *lilleskolerne* er kompleks og udvikler sig med tiden – og hele tiden. Netop ledelsens – den valgte (bestyrelsen) og den ansatte (den daglige ledelse) – muligheder for at lave den bedst mulige skole lokalt, er et helt centralt omdrejningspunkt for *Lilleskolernes Sammenslutning*.

Hvert af temamøderne har fokus på et konkret tema, der på forskellig vis indgår i og har relevans for bestyrelsen og kan danne afsæt for en kontinuerlig kvalificering af bestyrelsens arbejde.

Formålet er med temamøderne er med andre ord:

- at understøtte den faglighed man skal have med ombord i arbejdet som bestyrelse,
- at give viden til og om rammerne for bestyrelsesarbejdet,
- at styrke grundlaget for et godt samarbejde mellem bestyrelsen og den ansatte, daglige ledelse.

I marts mødtes vi om temaet *generalforsamlinger* og så nærmere på rammerne for afholdelse af generalforsamlingen, generelt og under de aktuelle corona-forhold, på bestyrelsens rolle og dens ansvar for at sikre sin og skolens legitimitet. Vi gik *i kødet på* rammerne for

generalforsamlingen som de er beskrevet i vedtægtsbekendtgørelsens §11 og så på, hvad det har af implikationer for selve afholdelsen af generalforsamlingen og bestyrelsens ansvar og opgaver; hvordan kan man afholde beretningen, hvilke forslag kan stilles på og stilles til en generalforsamling, hvordan kan generalforsamlingen indrettes, så den bliver et eksemplarisk samlingspunkt for skolens demokrati, ledelse, kultur, legitimitet og sammenhold. Og så blev der, helt oplagt, også plads til at tale om *corona-generalforsamlingen*; hvordan kan man indrette sig, så man sikrer, at skolens bestyrelsesmedlemmer fortsat er lovligt valgt og legitime? Og i tilfælde af ud-sættelse af generalforsamlingen, hvordan bestyrelsen så mest hensigtsmæssigt bør agere?

I april mødtes vi om temaet *bestyrelsens opgaver*. Hovedspørgsmålet var: Hvordan kan vi gøre os klart, hvilke opgaver vi har som bestyrelse? Hvordan skaffer man sig viden og overblik, så man som bestyrelse bliver i stand til at svare på:

- Er opgaven påtrængende - for hvem og hvorfor?
- Er opgaven relevant - for hvem og hvorfor?
- Er opgaven nødvendig - for hvem og hvorfor?
- Lægger opgaven på vores bord?

Det er helt centrale spørgsmål som alle har med bestyrelsens ansvar og legitimitet at gøre: at den skole man er blevet betroet som bestyrelse - er der om et år og om ti år og med afsæt i det grundlag skolen har qua sin historie og sin aktuelle pædagogiske praksis.

På mødet arbejdede vi med tre kategorier af opgaver:

1. Nogle opgaver kommer man ikke uden om: de opgaver som udspringer af friskoleloven / relevant lovgivning. SKAL-opgaver.

2. De opgaver som udspringer af alt muligt andet - og som man må overveje om man vil tage på sig. Det er opgaver der udspringer af en ledelses- og organisationstænkning. BØR-opgaver. Disse opgaver handler også og helt centralt om, hvordan man forstår og hvordan man positionerer sig som skolens bestyrelse. Det er der, som bekendt, ingen definitioner på, så det må man som bestyrelse selv arrangere sig ud af; selv finde sine svar på.

3. Opgaver som udspringer af nødvendigheder og/eller ønsker og/eller tilfældigheder. KAN-opgaver. Det er opgaver, som man kan beskæftige sig med som bestyrelse, men som også kan ligge hos den daglige ledelse. Og det er opgaver som man som bestyrelse skal begrunde, hvorfor man ønsker/ikke ønsker at beskæftige sig med (Corona

/ branden på skolen / strategiske valg)

Et centralt element i at blive skarp og klar på hvilke opgaver man som bestyrelse skal beskæftige sig med - og hvordan - er, at man arbejder med og får etableret en fælles forståelse af, hvad bestyrelsesarbejdet består af, samt hvilke opgaver der indgår og hvilken arbejdsdeling der er i det.

Det er med andre ord vigtigt ved hver opgave, at gøre sig klar: hvori består vores bestyrelses indsats. Og det kræver både sund fornuft, retningssans (hvor skal vi hen som skole) og viden om hvad rammerne, vilkårene og reglerne er for den selv-ejende institution, som vi er bestyrelse for.

Til begge temamøder har fremmødet og opbakningen været flot og stor, og vi ser frem til, allerede på **tirsdag den 4. maj, kl. 19.00 - 20.00**, igen at slå de virtuelle døre op for endnu et temamøde - denne gang om *forretningsorden* og *vedtægter*.

Invitation og link er sendt ud direkte til skolernes ledelse og kan ellers fås ved at rette henvendelse til os på sekretariatet: post@lilleskolerne.dk

I kalenderen på s. 9 kan I se datoer for årets øvrige temamøder. Vi afholder som nævnt et hver måned - med undtagelse af juli (naturligvis).

Lidt til sofaen eller haven

Skulle man have en ledig stund og lyst til at orientere sig i det pædagogiske og skolepolitiske felt, så følger nedenfor en række anbefalinger:

Asterisk - DPU's digitale magasin

Magasinet Asterisk, Danmarks Pædagogiske Universitets digitale magasin. Det udkommer fire gange årligt og formidler forskning om pædagogik og uddannelse og forsøger at foregribe og gå i dybere ned i aktuelle temaer og diskussioner på området. Samtlige tidligere udgivelser kan læses online.

<https://dpu.au.dk/asterisk-online/udforsk-asterisk/magasinetasteriskarkiv/>

Danmarks Pædagogiske Tidsskrift (DpT)

Indtil sidste år udkom DpT som printmagasin på abonnements-basis. Det er imidlertid ændret og det betyder, at det nu kan tilgås digitalt - og gratis. Dog tilskyndes man til at give et bidrag. Dansk pædagogisk Tidsskrift er et kritisk forum, der tænksomt og undersøgende vil forstå og diskutere pædagogik, det pædagogiske område, dets problemstillinger og dets institutioner aktuelt og historisk. Tidsskriftet er stedet, hvor herskende dagsordner udfordres, og hvor nye perspektiver, refleksioner og eksperimenter formidles til inspiration for hele pædagogikkens felt.

<https://dpt.dk/>

Podcast: Ungdomsforskning

Center for Ungdomsforskning (CeFU) ved Aalborg Universitet stiller med denne podcast skarpt på ungdomsforskningen. CeFU indvier lytterne i de nyeste tendenser i ungdomslivet og vender nogle af de spørgsmål, de rejser. Podcastens forskellige serier sætter spot på CeFUs forskning, der med et 360 graders perspektiv kommer hele vejen rundt om ungdomslivet.

<https://www.cefu.dk/emner/podcast/podcast-ungdomsforskning.aspx>

Supertanker: Livslang læring - til hvad?

Vores hus-samtidsdiagnostiker, Jens Erik Kristensen (lektor på DPU) og Ning de Coninck-Smith (prof. På DPU) mødes i denne udsendelse om temaet livslang læring - aktuelt og historisk. Vi kommer godt omkring relationen mellem uddannelse og dannelse - og hvordan vi har mistet begreber og sprog til at tale om dannelse, undervisning og opdragelse i jagten på at gøre børn og unge arbejdsduelige og måle og veje deres læring.

<https://www.dr.dk/radio/p1/supertanker/supertanker-livslang-laering-til-hvad>

KALENDER 2021/2022

2021

Temamøde #3 for bestyrelser	4. maj (zoom)
Temamøde #4 for bestyrelser	3. juni (zoom)
Temamøde #5 for bestyrelser	25. august (zoom)
Intromøde for nye bestyrelsesmedlemmer	7. september (Sj.)
Intromøde for nye bestyrelsesmedlemmer	9. september (Jyl.)
Ledertræf 2021	22. – 24. september
Temamøde #6 for bestyrelser	28. september (zoom)
Netværksdøgn, adm. Personale	29.-30. september
Intromøde for nye medarbejdere	5. oktober (Jyl.)
Intromøde for nye medarbejdere	7. oktober (Sj.)
Temamøde #7 for bestyrelser	26. oktober (zoom)
Lederiet 2021	27. oktober
Regionsmøde 2021	9. november (Jyl.)
Regionsmøde 2021	11. november (Sj.)
Specialpædagogisk træf 2021	16.-17. november
Temamøde #8 for bestyrelser	18. november
Lederiet 2021	30. november
Temamøde #9 for bestyrelser	8. december (zoom)

2022

Lederinternat 2022	2.-3. februar
Lilleskolernes Parlament 2022	17.-18. marts
Repræsentantskab/Lilleskoletræf	22.-23. april